

SŁUŻBA WIĘZIENNA ZLIKWIDUJE WIELOOSOBOWE CELE

Służba Więzienna zapowiada stopniową likwidację cel większych niż 10-osobowe. Decyzja stanowi odpowiedź na postulaty Rzecznika Praw Obywatelskich, który w listopadzie 2018 roku informował, że umieszczanie osadzonych w tego typu pomieszczeniach narusza „prawo do humanitarnego traktowania osób pozbawionych wolności”.

Według statystyk Biura Informacji i Statystyki Centralnego Zarządu Służby Więziennej, podawanych dalej przez RPO, na 31 lipca 2018 roku w zamkniętych zakładach funkcjonowało 89 cel większych niż 10-osobowe. Najwięcej, bo po 23, jest wśród nich pomieszczeń dwunastoosobowych i szesnastoosobowych.

Oznacza to, że przy maksymalnym zaludnieniu liczba osadzonych w celach mieszczących powyżej 10 osób wynosić może 1204. Przypomnijmy, że zgodnie z danymi z 4 stycznia 2019 roku stan faktycznie osadzonych to 72 128 osób, a ogólna pojemność aresztów śledczych i zakładów karnych pomniejszona o miejsca pozostałe to 78 170. Ogółem zaludnienie jednostek penitencjarnych SW na początek stycznia bieżącego roku wynosi więc 90,3 proc.

Liczba osadzonych w celi	Liczba cel
11-osobowe	13
12-osobowe	23
13-osobowe	18
14-osobowe	6
15-osobowe	2
16-osobowe	23
17-osobowe	3
18-osobowe	1

Dane Biura Informacji i Statystyki Centralnego Zarządu Służby Więziennej z 31 lipca 2018 r. Tabela: InfoSecurity24.pl

Najwięcej miejsc dla osadzonych w celach wieloosobowych powyżej 10 osób przewidziano w Areszcie Śledczym w Białymstoku. Zakwaterowanie w tego typu pomieszczeniach mieć może nawet 260 osób (36,46 proc.), przy czym pojemność całego ośrodka to 713 osób (na 4 stycznia 2019 roku, stan faktyczny zaludnienia AŚ w Białymstoku to 650 osób).

Czytaj też: [Służba Więzienna ma własną uczelnię. Rusza Wyższa Szkoła Kryminologii i Penitencjarystyki](#)

Jak podkreślał Rzecznik Praw Obywatelskich jeszcze w 2018 roku, „umieszczanie skazanych w takich (większych niż 10-osobowe – przyp. red.) celach powoduje wzrost napięcia i stresu, co prowadzi do sytuacji konfliktowych”. Podczas wystąpienia z 23 listopada 2018 roku w Senacie, Adam Bodnar informował, że zwrócił się do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej o przyjęcie planu likwidacji tego typu cel. Zgodnie z przekazanymi przez biuro rzecznika informacjami, apel ten został rozpatrzony pozytywnie przez kierownictwo SW.

Jak mówię o przeludnieniu w więzieniach, to nie mówię tylko i wyłącznie o tym, że nie respektujemy normy, która jest nam od lat proponowana i rekomendowana przez komitet Rady Europy ds. przeciwdziałania torturom, nieludzkiemu i poniżającemu traktowaniu, a która mówi, że powinniśmy mieć 4 m² na jednego więźnia, ale mówię także o tym, że w Polsce wciąż są więzienia, w których w celi przebywa ponad 10 osób. (...) To nie jest standard, który powinniśmy dopuszczać w państwie członkowskim Unii Europejskiej, państwie, które mieni się jako to, które przestrzega tak podstawowych praw. Tak więc wydaje mi się, że chociażby ograniczenie istnienia cel 10-osobowych powinno być niezwykle istotnym postulatem.

Adam Bodnar w Senacie, 23 listopad 2018 r.

Wtedy też, Rzecznik Praw Obywatelskich podjął decyzję, że skargi osadzonych na odbywanie kary w celach większych niż 10-osobowe będą uznawane za zasadne, gdyż związane są z naruszaniem prawa do humanitarnego traktowania osób pozbawionych wolności.

Jak analizuje RPO, i jak wspomniano wyżej, „umieszczanie w bardzo dużych celach wielu osób, które często mają problem z kontrolowaniem emocji, powoduje wzrost napięcia i stresu, co z kolei prowadzi do sytuacji konfliktowych”. Negatywnie na sytuację wpływa również bardzo mała aktywność takich osób w zamkniętych zakładach karnych. Podkreśla się także, że do fizycznego i psychicznego znęcania się dochodzi najczęściej właśnie w celach wieloosobowych. Istotne są również warunki bytowe, związane z faktem, że pomieszczenia takie wyposażone są często w jedną toaletę oraz jedną umywalkę, a to „narusza prawo do prywatności osadzonych”. W pomieszczeniach wieloosobowych mamy mieć również niejednokrotnie do czynienia z brakiem sprawnej wentylacji.

Czytaj też: [Bilans na minusie. Służba Więzienna na kadrowej karuzeli](#)

Przepisy krajowe nie regulują jednak maksymalnej pojemności cel mieszkalnych w polskich jednostkach penitencjarnych. Zgodnie z opinią RPO wieloosobowe cele naruszają kodeksową zasadę wykonywania kar i środków zapobiegawczych w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej, a także są niezgodne ze: stanowiskiem Europejskiego Komitetu ds. Zapobiegania Torturom („duże cele wieloosobowe nieodłącznie wiążą się z brakiem prywatności życia codziennego osadzonych. Ponadto, istnieje wysokie ryzyko zastraszenia i przemocy”), regułą 19.3 Europejskich Reguł Więziennych (więźniowie powinni mieć bezpośredni dostęp do pomieszczeń sanitarnych, które są higieniczne i respektują prywatność) oraz regułą 15 Reguł Mandeli (urządzenia sanitarne będą odpowiednie do zapewnienia każdemu więźniowi możliwości zaspokojenia potrzeb naturalnych w

czysty i przyzwoity sposób).

Problem stanowi również powierzchnia, która przypada na więźnia w polskich jednostkach penitencjarnych. W Polsce musi ona wynosić minimum 3 m² (jedna z najniższych w UE), natomiast standard europejski to już 4 m² w celach wieloosobowych oraz 6 m² w celi jednoosobowej. „Ponad 10 osób – a byłem w takich celach 13-, 14-, 15-osobowych – mieszka cały czas ze sobą w wielkim pomieszczeniu, bo to jest 50–60 m²” - informował w listopadzie RPO.

Do opinii i postulatów RPO przychyliło się kierownictwo Służby Więziennej. Zastępca dyrektora generalnego formacji poinformował jeszcze w grudniu 2018 roku biuro rzecznika, że podziela jego pogląd dotyczący „likwidacji w jednostkach penitencjarnych typu zamkniętego cel mieszkalnych większych niż dziesięcioosobowe”. Powołał się przy tym na kwestie bezpieczeństwa i porządku oraz występowanie „niedogodności i problemów” związanych z przebywaniem osadzonych w tego typu pomieszczeniach.

Likwidacja cel ponad 10-osobowych ma odbywać się stopniowo. „Do dyrektorów okręgowych SW wystosowano pismo z prośbą o propozycje co do sposobu zlikwidowania cel powyżej 10 miejsc oraz podanie ewentualnych kosztów tego rozwiązania” – informuje formacja. Na podstawie otrzymanych informacji dyrekcja sporządzić ma zestawienie działań, które prowadzić będą do całkowitej likwidacji tego typu pomieszczeń oraz wskazać ich koszt.

Idą zmiany

W piśmie z 19 grudnia 2018 roku Służba Więzienna podkreśla również, że realizuje projekty, których celem jest poprawa warunków w zakładach karnych i aresztach śledczych. Na liście znajduje się m.in. działalność inwestycyjno-remontowa, której efektem ma być m.in. poprawa warunków sanitarno-bytowych w ośrodkach.

Nadal kontynuowane są zadania poprawiające warunki sanitarno-bytowe w celach, m.in. zabudowa kąpoków sanitarnych w celach mieszkalnych wieloosobowych na pełną wysokość pomieszczenia, doprowadzenie ciepłej wody użytkowej do cel mieszkalnych, a także realizacja zadań remontowych i inwestycyjnych obejmujących między innymi przebudowę lub budowę pawilonów mieszkalnych oraz innych obiektów przeznaczonych na potrzeby osób osadzonych.

Zastępca Dyrektora Generalnego Służby Więziennej płk Grzegorz Fedorowicz

Jak informował portal InfoSecurity24.pl w ubiegłym roku, Służba Więzienna przechodzi obecnie, pierwszą od wielu lat modernizację. Strażnicy więzienni otrzymali nowe mundury, pracownicy i funkcjonariusze czekają na podwyżki, a ministerstwo sprawiedliwości opublikowało zarządzenia zmieniające strukturę funkcjonowania SW.

Czytaj też: [Nowa struktura Służby Więziennej. Resort sprawiedliwości: zmiany nie wpłyną na utratę miejsc pracy](#)

Przygotowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości i Centralny Zarząd Służby Więziennej rozwiązania przewidują zmianę wielu elementów funkcjonowania więziennictwa. Jednym z nich jest reorganizacja zakładów karnych i aresztów śledczych. Resort sprawiedliwości zaznaczył, że zmiany pozwolą na optymalizację kosztów działania formacji. W planach jest również budowa trzech nowych jednostek penitencjarnych.

Jak informował w marcu 2018 roku zastępca dyrektora generalnego Służby Więziennej płk Grzegorz Fedorowicz, środki jakie według szacunków przeznaczone zostaną na modernizację to około 2 mld złotych. W założeniach, pieniądze podzielone są na 4 lata trwania programu, a ustawę modernizacyjną, de facto, rozpoczęto realizować w połowie ubiegłego roku. Największe środki przewidziane były natomiast na 2018 i 2019 rok.

MR

Czytaj też: [Resort sprawiedliwości zapewnia: będą podwyżki w Służbie Więziennej](#)